

HERALAN TAITEILIJAKOTI

Heralan tila perustettiin vuonna 1730. Se oli aikoinaan Saarijärven mahtavimpia tiloja. Herala oli myös kirkonkylän vanhimpia kievaritaloja ja siellä pidettiin käräjiä. Talon elämäntyyli ei enää 1800-luvun loppupuolella ollut puhtaasti talonpoikainen. Kirkonkylän sivistyneistön elämäntapa ja harrastukset avarsivat talonväen ajatusmaailmaa. Tilan viimeinen isäntä Juho Herala kuoli vuonna 1918, jonka jälkeen Leena-emäntä hoiti tilaa kuolemaansa saakka vuoteen 1961. Perheen seitsemästä lapsesta kolme kuoli aivan pieninä. Ainoa poika Paa-vo kuoli 14-vuotiaana, Katri 67-vuotiaana 1969, Aune 66-vuotiaana 1983 ja Beda 87-vuotiaana 1985.

Talon tytär, taidemaalari Aune Herala (1917–1983) sai virikkeitä taiteelliselle toiminnalleen jo lapsuuskodissaan. Häntä kiinnosti myös taideteollisuus ja sisustaminen ja hänen erikoisharrastuksenaan oli takkojen suunnittelu. Aune Herala saattoi toteuttaa kaikkia näitä taitojaan vaaliessaan kotiaan Heralaa ja sen pihapiiriä.

Heralan nykyinen päärakennus on valmistunut 1870. Talo on säilytetty alkuperäisessä asussaan, vaikka vuosien varrella on tehty suuriakin kunnostustöitä. Viimeksi vuosina 2002 - 2003 kunnostettiin sekä päärakennusta että ulkorakennuksia. Myös puutarha ja pihapiiri on pyritty säilyttämään Heralan sisarusten aikaisessa asussa. Aune Herala hankki kotiin runsaasti taideteollisia esineitä ja arvokkaita aitoja mattoja. Tilalla on myös neljä Aune Heralan suunnittelemaa takkaa.

Aune Herala asui opiskeluvuosiaan lukuun ottamatta koko ikänsä Heralassa. Tilalla voi tutustua Aune Heralan ateljeetilaan ja siellä on myös suurin osa hänen maalauksistaan. Lähes kaikki Aune Heralan työt ovat saaneet aiheensa kotiseudulta. Kotipiha, Herajärven rannat, vanhan Saarijärven näkymät Heralasta, Julmat lammet, Kulhan vuori lampineen ja Hukanmäki on kuvattu monin tavoin. Aune Herala maalasi mielellään myös muotokuvia romanitytöistä sekä ystävistään.

Heralan taiteilijakodissa on esillä myös muutamia Aune Heralan itsensä hankkimia tai saamia teoksia, joista mainittakoon Anita Snellmanin, Yrjö Saarisen, Matti Särkän ja Unto Koistisen maalaukset. Heralaan on sijoitettu jonkin verran myös säätiön hankkimia teoksia, mm. Hannes Autereen veistoksia sekä Yrjö Hakalan, Väinö Rusasen ja Kerttu Kuikanmäen maalauksia. Tilalla sijaitseva taidekokoelma on ollut vuodesta 1986 lähtien vuosittain esillä yleisölle.

BEDA, KATRI J A AUNE HERALAN SÄÄTIÖ

Heralan tilan viimeinen asukas Beda Herala lahjoitti koko omaisuutensa perustettavalle säätiölle, jolle hän antoi nimeksi kolmen täysi-ikäiseksi eläneen Heralan tyttären mukaan Beda, Katri ja Aune Heralan säätiö. Beda Herala kuoli 15.8.1985. Jälkisaädöksen mukaisesti perustettu säätiö merkittiin säätiörekisteriin 1.8.1986. Beda Heralan toivomuksesta testamentin toimeenpanijana ja säätiön perustajana oli metsäteknikko Pauli Mäkinen.

Säätiön hallinnosta vastaa kolmijäseninen hallitus, jossa yhden jäsenen tulisi edustaa kaupunkia, yhden Saarijärvi-Seuraa ja yhden metsä- tai muuta taloudellista asiantuntemusta. Jäsenten toimiaika on kolme vuotta. Säätiön menot rahoitetaan metsänmyyntituloilla.

Säätiön tarkoituksena on ylläpitää Heralan tilaa, säilyttää ja pitää näytteillä Aune Heralan ja muiden säätiön kokoelmaan kuuluvien taiteilijoiden teoksia sekä vaalia taideharrastusta Saarijärvellä. Säätiö avustaa nuorten saarijärveläisten taiteilijoiden opiskelua ostamalla teoksia ja antamalla apurahoja. Säätiö tukee apurahoin myös paikallisen taiteen tutkimusta. Lisäksi säätiö jakaa vuosittain stipendin lukiossa erityistä taideaineiden harrastusta osoittaneelle oppilaalle.

Heralan säätiö tukee yhdessä Saarijärven Mannilan Taidesäätiön kanssa merkittävällä tavalla Saarijärven museon taideosaston tutkimus-, näyttely- ja julkaisutoimintaa. Museo vastaa sekä säätiöiden että kaupungin taideteosten hoidosta ja luetteloinnista sekä paikkakunnan taiteilijoihin liittyvästä tutkimustoiminnasta. Taidesäätiöiden ja ammatillisesti hoidetun museon yhteistyö ja työnjako on antanut erinomaiset edellytykset monipuoliselle ja kattavalle seutukunnan kuvataiteen tallennukselle, tutkimukselle sekä näyttelytoiminnalle. Yhteisesti sovitulla hankintaohjelmalla on pystytty luomaan merkittäviä kokonaisuuksia seutukunnan nykyis-

ten, mutta myös jo edesmenneiden taiteilijoiden tuotannosta.

Säätiöiden tuella museo on voinut järjestää retrospektiiviset näyttelyt ja toteuttaa julkaisut lähes kaikista merkittävimmistä paikkakunnan taiteilijoista. Säätiöiden ja museon yhteistyöprojektina on lisäksi tallennettu paikkakunnan harrastajataidetta tutkimus- ja näyttelymateriaaliksi.

Säätiö on teettänyt tutkimuksen taiteilija Aune Heralasta ja hänen tuotannostaan Ulla Mustosella. Pro gradu-työn pohjalta on laadittu julkaisu, joka julkistettiin Saarijärven museossa pidetyn laajan Aune Heralan töiden näyttelyn yhteydessä.

SÄÄTIÖN TAIDEKOKOELMA

Säätiön taidekokoelmaan kuuluu lähes 600 teosta. Toimintaperiaatteidensa mukaisesti säätiö kartuttaa kokoelmaansa vuosittain pääasiassa paikallisten ja saarijärveläislähtöisten taiteilijoiden tuotannolla. Säätiön taidekokoelman perustan muodostaa säätiön perustajan Beda Heralan sisaren taiteilija Aune Heralan 242 teosta, joiden aiheena ovat taiteilijan kotiseudun Saarijärven maisemat ja ihmiset. Suurempia kokonaisuuksia muodostuu myös mm. Hannes Autereen, Anneli Klemolan ja Frans Toikkasen teoksista. Kokoelmaan kuuluu myös Aune Heralan itsensä hankkimia, muiden suomalaisten taiteilijoiden teoksia. Säätiön kokoelman teoksia on esillä myös Heralan ulkopuolella useissa julkisissa tiloissa Saarijärvellä sekä Saarijärven museon veistospuistossa.